

มิติการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ กับแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สว.สก.

ผลพวงจากกระแสโลกาภิวัตน์ ที่สนับสนุนการดำเนินธุรกิจของกลุ่มทุน ที่ใช้ กลไก ราคา เงินตรา และกำไรเป็นเป้าหมาย ก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวยสืบเนื่องมายาวนาน โดยรายงานขององค์การสหประชาชาติมีตัวเลขชี้ให้เห็นว่า ประชากรในโลกที่รวยที่สุดจำนวน 20 เปอร์เซ็นต์นั้นมีรายได้เท่ากับ 85 เปอร์เซ็นต์ และมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปีไป ดังนั้นในที่ประชุมสุดยอดสหประชาชาติขององค์การสหประชาชาติในปี 2000 จึงมีการเตรียมการเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายหลักการพัฒนาของสหประชาชาติ โดยบันทึกจากที่ประชุมได้กล่าวไว้ว่า “ภายในปี 2558 ทั่วโลกจะบรรลุเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ร่วมกัน อาทิเช่น การศึกษาขั้นพื้นฐานของประชากรโลก ความอดอยากหิวโหยจะต้องลดลงครึ่งหนึ่ง อัตราการตายของเด็กจะต้องลดลงสองในสาม และการประชุมเรื่องความต้องการพื้นฐานของมนุษย์จะยังคงเป็นหัวข้อสำคัญที่สุดของโลก”

อย่างไรก็ตาม ตัวแปรสำคัญที่จะทำให้เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ บรรลุเป้าหมายได้นั้น ย่อมขึ้นมากับผู้นำการเมืองในแต่ละประเทศว่าจะมองเห็นความสำคัญของคนส่วนใหญ่มากกว่าอำนาจเงินตราของบรรษัทพันธมิตร ที่มีมูลค่าธุรกิจมากกว่า 2 ล้านล้านเหรียญต่อวัน ดังจะเห็นได้จากบรรยากาศของขบวนการต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของโลก นับตั้งแต่ การเดินขบวนต่อต้านองค์การการค้าโลก ในปี 1999 ที่ซีแอตเทิล การต่อต้านในครั้งนั้นเป็นการริเริ่มและร่วมมือกันระหว่างองค์กรต่างๆ ทั่วโลกที่มีเครือข่ายเหนียวแน่นขึ้นทุกที การประชุมเวทีสังคมโลก (World Social Forum) ประจำปี ได้กลายเป็นทางเลือกใหม่ เชิงสัญลักษณ์ที่มีความสำคัญลึกซึ้ง เมื่อเทียบกับการพบปะพูดคุย กันรายปีของบรรดานักธุรกิจ นักการเมือง แต่ภาพสะท้อนที่น่านสนใจยิ่งกว่าดูเหมือนจะเป็นกิจกรรมตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติที่หลากหลาย แต่มีเป้าหมายไปในทิศทางของการรณรงค์ให้เกิดความเท่าเทียม

การเรียกร้องความเป็นธรรม

กันของคนในสังคม และการมีสิ่งแวดล้อมในการดำเนินชีวิตที่ดี

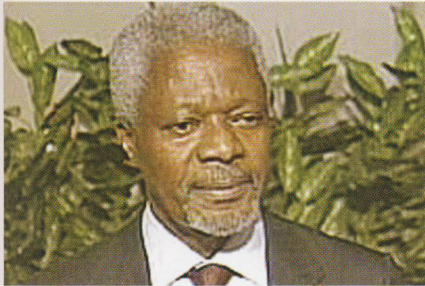
มิติการพัฒนา : การพัฒนาแห่งสหประชาชาติขององค์การสหประชาชาติ

ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ระดับกลางและมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในการพัฒนาคน ซึ่งในแนวทางของการพัฒนาคนตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหประชาชาตินั้น การพัฒนาคนของไทยก็เป็นไปเหมือนกับหลายๆ ประเทศ กล่าวคือมุ่งไปในทิศทางของการส่งเสริมให้คนมีทางเลือกในชีวิตมากขึ้น สามารถใช้ชีวิตอย่างเต็มศักยภาพ มีสุขภาพดีและมีความมั่นคงในชีวิต รวมทั้งมีเสรีภาพและศักดิ์ศรีของความเป็น

มนุษย์ ทั้งนี้จำเป็นต้องอาศัยสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้คนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ และให้สามารถเข้าถึงเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มสมรรถนะของตนเองได้แก่ ความรู้ ช่องทางการเข้าถึงทรัพยากร และการมีส่วนร่วมในชุมชนและสังคม ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยผลพวงของนโยบายการพัฒนาประเทศ ที่เอื้อต่อการสร้างงาน การลดความยากจน การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการเพิ่มพูนทรัพยากรที่จำเป็นต่อการให้บริการทางสังคม

ผลการประเมินความก้าวหน้าในการพัฒนาคนของประเทศไทย ตามรายงานของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติในปี 2549 ชี้ให้เห็นว่ามีแนวโน้มที่ดี แต่ยังมีปัญหาด้าน

อาจกล่าวได้ว่าแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีเป้าหมายในการพัฒนาคนเช่นเดียวกับเป้าหมาย การพัฒนา ในสหัฐวรรษ แต่มีความลึกซึ้งกว่า โดยเฉพาะในเรื่องของ “การปลูกฝังคุณค่าของการพึ่งพาตนเอง” และเรื่อง “ความคิดของคน”

นายโคฟี อานัน เลขาธิการสหประชาชาติ

เกษตร โรคเอดส์ และโรคระบาดใหม่ๆ ล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อโอกาสที่คนไทยจะมีความเป็นอยู่ที่ดีมีชีวิตที่ยืนยาวและมีคุณภาพ ความไม่เท่าเทียมและภัยคุกคามเหล่านี้เป็นผลจากการที่ประเทศไทยมีการพัฒนาที่เป็น การขยายตัวทางเศรษฐกิจมาเป็นเวลาช้านาน

มิติของการพัฒนา : แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นับตั้งแต่ปี 2513 เป็นต้นมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงริเริ่มโครงการพระราชดำริมากถึง กว่า 3,000 โครงการ โดยมุ่งให้ความช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีทางเลือกในชีวิตมากขึ้น และนับแต่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 เป็นต้นมา พระองค์ทรงแนะนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อรองรับผลกระทบโลกาภิวัตน์ ซึ่งเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน ถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ได้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงการมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการ

เปลี่ยนแปลง ทั้งภายนอกและภายใน โดยผู้ที่นำหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ต้องให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ มีคุณธรรม ความซื่อสัตย์ และการดำเนินชีวิตด้วยความอดทน พากเพียร มีสติ มีปัญญาและรอบคอบ การใช้ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงมิได้หมายถึงการอยู่โดยลำพัง หรือการปฏิเสธโลกาภิวัตน์ หรือการหวนกลับไปสู่สภาพความเรียบง่ายของโลกสมัยเก่า ในทางตรงกันข้าม จะต้องเตรียมรับมือและจัดการกับความเป็นจริง ของระบบตลาดเสรี และยึดมั่นในหลักการพึ่งพาตนเองให้ได้ในระดับหนึ่ง คำว่าพอเพียงมีสองความหมายอยู่ในตัวคือ “ไม่น้อยเกินไป” และ “ไม่มากเกินไป”

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่าแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น มีเป้าหมายในการพัฒนาคน เช่นเดียวกับเป้าหมายการพัฒนา ในสหัฐวรรษ แต่มีความลึกซึ้งกว่า โดยเฉพาะในเรื่องของ “การปลูกฝังคุณค่าของการพึ่งพาตนเอง” และเรื่อง “ความคิดของคน”

เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2549 นายโคฟี อานัน เลขาธิการองค์การสหประชาชาติได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อม ถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และได้กล่าวสดุดีพระองค์ดังนี้

“หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระองค์มีความหมายอย่างยิ่ง ต่อชุมชนทุกหนทุกแห่งในยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ปรัชญาดังกล่าวซึ่งเน้นแนวทาง “การเดินสายกลาง” มีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการขององค์การสหประชาชาติที่เป็นการให้คน เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและการใช้กระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน พระราชปณิธาน ในการพัฒนาประเทศของพระองค์ และพระ ราชดำริที่แสดงพระวิสัยทัศน์อันชาญฉลาด ได้สร้างแรงบันดาลใจแก่ พลภณิกกรของพระองค์ และประชาชนทั่วทุกแห่ง”

ความทั่วถึง ความสมดุล ความเท่าเทียมและความยั่งยืนของการพัฒนา โดยชี้ว่า สังคมไทยยังมีความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงบริการสาธารณะ เช่น การศึกษา บริการสุขภาพและบริการทางสังคมอื่นๆ ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะคนในเขตเมืองและชนบท คนในระบบและนอกระบบ นอกจากนั้นยังมีในมิติของหญิงและชาย ผู้หญิงยังคงมีบทบาททางเศรษฐกิจน้อยมาก ส่วนในทางการเมืองนั้น ผู้หญิงยังขาดสิทธิสำคัญ หลายประเทศปัญหาอื่นๆ ที่เป็นผลพวงจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนมีความแตกต่างกันอย่างมาก ครอบครัวยุคใหม่และชุมชนถูกกดดันให้แยกย้ายกันไปหางานทำนอกถิ่นฐาน ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมคุกคามวิถีชีวิต ทำให้เกิดมลพิษ ภัยธรรมชาติ อุบัติเหตุ และความเสี่ยงในการทำงานและความปลอดภัยบนท้องถนน การใช้สารเคมีอันตรายในภาค